

РЕШЕНИЕ

№ 181

гр. Радомир, 05.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РАДОМИР, IV СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ

при участието на секретаря М.Д.М.
като разгледа докладваното от РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ Гражданско дело № 20231730100327 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени искове с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите и чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

В исковата молба се твърди, че ищецът е страна по договор за паричен заем № . г., подписан с ответното дружество „Сити Кеш“ ООД, по силата на който е получил в заем сумата в размер на 800,00 лева, като по така сключения договор е извършил плащания в общ размер на 1596,00 лева. Твърди и че в договора за кредит било предвидено, че кредитополучателят дължал заплащането на неустойка в размер на 1614,76 лева.

Счита, че клаузата от договора, предвиждаща дължимостта на неустойка, е нищожна поради противоречие със закона и с добрите нрави.

Сочи, че поради накърняване на добрите нрави се достигало до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното правоотношение, с цел извличане на собствена изгода за кредитора. Наред с това, неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди, бил типичен пример за неустойка, която излизала извън присъщите си функции и целяла единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според ищеца нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

По изложените съображения, моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожна клаузата от договор за паричен заем № . г., сключен между И. В. Т. и „Сити Кеш“ ООД, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 1614,76 лева, поради противоречие със закона и с добрите нрави.

Моли съда да осъди ответното дружество да заплати на ищеца на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД сумата в размер на 474,76 лева - платена без основание неустойка по договор за паричен заем № . г., сключен между И. В. Т. и „Сити Кеш“ ООД.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът е подал отговор на исковата молба, с който признава изцяло предявения иск, като моли при разпределяне на отговорността за разносните съдът да приложи разпоредбата на чл. 78, ал. 2 ГПК.

В съдебно заседание ищецът, редовно призован, не се явява и не изпраща представител. С писмена молба поддържа предявения иск и моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожна клаузата, предвиждаща заплащането на неустойка по договор за паричен заем № . г., както и да присъди на ищеца направените по делото разноски.

Ответното дружество „Сити Кеш“ ООД, редовно призовано, не изпраща представител в съдебно заседание.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и като обсъди събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното от фактическа страна:

По делото е представено и прието извлечение за извършени плащания по договор за паричен заем № . г., от което е видно, че ищецът И. Т. е извършил плащания по договора в общ размер на 1596,00 лева.

По делото е прието и заключение на вещото лице по назначената съдебно – счетоводна експертиза, от което се установява, че кредитът е усвоен от кредитополучателя в брой на каса на 17.10.2021 г., като последният е извършил плащания в общ размер на 1596,00 лева и с тях са погасени 298,52 лева – главница, 243,04 лева – договорна лихва и 1054,44 лева – неустойка.

Съдът кредитира заключението на вещото лице, като компетентно изготвено и съобразно задачите, по които е назначена експертизата.

Приетото за установено от фактическа страна обуславя следните правни изводи:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите:

По делото не е спорно, че страните са били в облигационно правоотношение по сключен договор за паричен заем № . г., съгласно който на ищеца е предоставен кредит в размер на 800,00 лева. Сключеният договор за заем по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон - ЗПК.

С исковата молба като предмет на процеса е въведена клаузата от договора, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 1614,76 лева, по отношение на която се твърди, че е нищожна.

На първо място тук следва да се отбележи, че макар и поместени в индивидуалния договор с длъжника, клаузите на същия не са индивидуално уговорени по смисъла на чл.

146, ал. 2 ЗЗП. Касае се до еднотипни договори за паричен заем, върху чието съдържание потребителят не може да влияе и това е служебно известно на съда от множеството дела, по които са представени идентични контракти между същия заемодател и различни потребители. Освен това ответникът нито твърди, нито доказва условията по договора да са били уговорени с длъжника индивидуално. По тези съображения съдът намира, че същите следва да бъдат подложени на проверка за тяхната равноправност – аргумент от чл. 146, ал. 1 ЗЗП.

В глава четвърта от ЗПК е уредено задължението на кредитора преди сключването на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи следното: „в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите - членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедират по този начин“.

В този смисъл клауза, като уговорената в договора за кредит, според която се дължи неустойка при необезпечаване изпълнението на договора с посочено в договора обезпечение, се намира в пряко противоречие с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК Директива. На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение, след като кредитът е отпуснат, като ако не го стори, дългът му нараства, т. е. опасността от свръхзадлъжнялост се увеличава. Всъщност замисълът на изискването за проверка на кредитоспособността на потребителя, както и изрично е посочено в чл. 16 ЗПК, е тя да бъде извършена преди сключването на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката и едва след предоставянето му да се сключи договорът за кредит. В конкретния случай проверката за кредитоспособност е извършена въз основа на попълнен от длъжника формуляр и след като му е разрешено, е неразбираемо защо от същия се изисква да представя обезпечение и да заплаща неустойка, предварително определена по размер и разсрочена в погасителните вноски, ако не осигури такова.

На следващо място, неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди (няма данни за заявителя да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение) е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК на ВКС, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена

извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

На последно място, по посочения начин се заобикаля законът – чл. 33, ал. 1 ЗПК, който текст предвижда, че при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо и в този смисъл съдебната практика е константна. Такава неустойка, дори и същата да беше валидна, няма да се дължи и на основание чл. 83, ал. 1 ЗЗД. Според тази разпоредба, ако неизпълнението се дължи и на обстоятелства, за които кредиторът е отговорен, съдът може да намали обезщетението или да освободи длъжника от отговорност. Така е и в случая, тъй като ако беше изпълнил задължението си да проведе добросъвестна проверка на кредитоспособността на длъжника съгласно чл. 16 ЗПК, заявителят сам щеше да стигне до заключението, че със същия не следва да бъде сключван договор за кредит преди да бъде предоставено обезпечението.

Ето защо, съдът намира, че клаузата за неустойка е нищожна, поради което предявеният иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите следва да бъде уважен.

По иска с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД:

По отношение на осъдителния иск за връщане на недължимо платената сума по нищожната клауза за неустойка, претендирана в общ размер на 474,76 лева, следва да се посочи, че от заключението по изслушаната ССЧЕ безспорно се установява, че ищецът е заплатил по договора за кредит неустойка в размер на 1054,44 лева, с оглед на което заплатената неустойка е била платена при начална липса на основание и ответникът следва да бъде осъден да върне съответната сума на ищеца. След като въпросната клауза от договора се явява нищожна, по нея не се дължи изпълнение от потребителя, а платеното се явява недължимо и подлежи на връщане.

С оглед изложеното, предявеният осъдителен иск следва да бъде уважен в поддържания му размер от 474,76 лева.

По разноските:

На основание чл. 78, ал. 1 ГПК ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на ищеца направените от него разноски за заплатена държавна такса по предявения иск в размер на 114,59 лева, както и внесен депозит за вещо лице в размер на 120,00 лева.

В производството по делото ищецът е представляван от пълномощник, на когото не е заплатил адвокатско възнаграждение и в тази връзка моли за определяне на неговото възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. По делото в представения договор за правна защита и съдействие от 21.03.2023 г. е посочено, че ищецът

се представлява безплатно от адв. М. М. от АК - Пловдив, поради затрудненото си материално положение, което по смисъла на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА представлява основание за оказването на безплатна адвокатска помощ. Настоящият състав намира, че в случая са предявени иски за установяване на недействителност на клауза по договор за кредит и връщане на недължимо платено по тази клауза, като е поискано определяне на адвокатско възнаграждение за два иска, а въпросът за определяне на минимума на размера на адвокатското възнаграждение при обективно съединени иски, произтичащи от един договор, е даден в актуалната практика на ВКС, която е константна в приложението на чл. 2, ал. 5 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения, във връзка с чл. 38 от ЗА. Съгласно цитираната разпоредба адвокатските възнаграждения за осъществяване на процесуално представителство по граждански дела се определят съгласно цената на всеки иск, съобразно вида и броя на предявените иски (така определение № 146/04.04.2022 г. по ч. т. д. № 358/2022 г. на ВКС, определение № 151/06.04.2022 г. по ч. т. д. № 526/2022 г. на ВКС и др.).

Съгласно чл. 38, ал. 2 ЗА, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, като съдът следва да определи възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения в Наредбата по чл. 36, ал. 2 и да осъди другата страна да го заплати (чл. 2, ал. 2 от ЗА). В настоящия случай на основание чл. 7, ал. 2, т. 1 и 2 от Наредба № 1/09.07.2004 г., възнаграждението за осъществената безплатна правна помощ по чл. 38 от ЗА следва да бъде определено за всеки един от двата предявени обективно кумулативно съединени иска, за които е поискано, в минимален размер, с оглед фактическата и правна сложност на делото.

На основание §2а от ДР на Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения адвокатското възнаграждение следва да се присъди с включен ДДС, тъй като адв. М. М. от АК - Пловдив е регистриран по ДДС, за което са представени и надлежни доказателства, а именно: удостоверение за регистрация по ДДС, така: определение № 136/26.02.2018 г. по ч. т. д. № 174/2018 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о., определение № 490/19.09.2017 г. по ч. т. д. № 1082/2016 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о. и пр.

Така, с оглед цената на предявените иски, се дължи възнаграждение в размер на 1033,78 лева с включен ДДС.

Доводите на ответника, касаещи приложението на чл. 78, ал. 2 ГПК, не се възприемат от настоящия съдебен състав. Съгласно разпоредбата на чл. 78, ал. 2 ГПК, ако ответникът с поведението си не е дал повод за завеждане на делото и ако признае иска, разноските се възлагат върху ищеца. Тези предпоставки следва да са налице кумулативно, за да се приложи последицата на сочената разпоредба. В процесния случай, макар ответникът да признава предявения иск, не може да намери приложение разпоредбата на чл. 78, ал. 2 ГПК, тъй като не е изпълнена и другата кумулативно дадена предпоставка за приложението на цитираната норма, а именно ответникът с поведението си да не е дал повод за завеждане на делото, тъй като още с подписването на договора за кредит, съдържащ неравноправна клауза, ответникът е дал повод на ищеца за завеждане на дело за прогласяване на нейната

нищожност, още повече и че на основание признатата за нищожна от съда клауза от договора, последният е извършвал плащания в полза на ответното дружество.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА клаузата от договор за паричен заем № . г., сключен между И. В. Т., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник и „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 1614,76 лева, поради противоречие със закона.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 да заплати на И. В. Т., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник сумата в размер на 474,76 лева (четирисотин седемдесет и четири лева и седемдесет и шест стотинки), представляваща платена без основание неустойка по договор за паричен заем № . г., сключен между И. В. Т., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник и „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 да заплати на И. В. Т., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник сумата в размер на 234,59 лева (двеста тридесет и четири лева и петдесет и девет стотинки), представляваща направени разноски по делото.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 да заплати на адв. М. В. М. от АК – Пловдив сумата от 1033,78 лева (хиляда и тридесет и три лева и седемдесет и осем стотинки), представляваща адвокатско възнаграждение, дължимо на основание чл. 38, ал. 2 ЗА.

Решението подлежи на обжалване пред Пернишкия окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Радомир: _____